

Kleding maken gebeurt met veel liefde en geduld.

DE RIJKDOM VAN PERU

Deel 3

Traditionele klederdracht in de regio Lares

tekst en foto's **Lisette Verkerk**

De textieltradities in het Peruaanse Andesgebergte zijn eeuwenoud. De handgeweven kleding is een uitdrukking van de cultuur, geschiedenis en de persoonlijkheid van de weefster. Buiten de symboliek die van generatie op generatie wordt doorgegeven, laten de weefsters zich door het dagelijks leven en de directe leefomgeving, het landschap, de flora en fauna, inspireren. Daarnaast vormt hun cultuur een belangrijke inspiratiebron.

Jong paar in traditionele kleding in Patacancha.

Geborduurde rokken in de regio Pisac.

De traditionele klederdracht verschilt in symboliek, afmeting en kleurgebruik per regio, zelfs per bergdorp. Vroeger was het verboden om de symboliek uit een andere regio over te nemen. De hooglandindianen pasten uitsluitend de afbeeldingen toe van de dieren, vogels en planten die kenmerkend waren voor hun directe leefomgeving. Tegenwoordig worden de diverse kledingstijlen volop gekopieerd en gecombineerd en is de traditionele klederdracht zelfs modegevoelig.

In de loop der tijd is er onder de bevolking veel kennis verloren gegaan over de tradities en de traditionele klederdracht. Gelukkig hebben oudere bewoners deze kennis vaak nog wel. Steeds vaker is men zich er van bewust dat de traditionele kleding een belangrijk onderdeel is van de identiteit en cultuur en wordt deze bestudeerd en onderwezen aan de hooglandindianen.

Bergdorpen in de regio Lares

De hier getoonde foto's zijn grotendeels genomen in Lares, ten noorden van de stad Cusco. De bergdorpen hebben er prachtige Quechuanamen zoals Patacancha, Huacahuasi, Quishuarani en Lares.

De traditionele klederdracht is hier erg kleurrijk, met veel rood en oranje. Dit stamt uit de tijd dat de Spanjaarden het land veroverden en grootgrondbezitters van Spaanse afkomst bezit namen van de dorpen en het land. De oorspronkelijke bewoners hebben toentertijd fel gevochten voor hun vrijheid. Het rood en oranje is symbolisch voor het bloed dat er toen vloeide.

Oudere vrouw in traditionele kleding.

Katoenen onderrokken en acryltruitjes op de markt.

Voor de vrouwen gaan er traditioneel gekleed en dragen schitterend geweven omslagdoeken die rijk versierd zijn met dierfiguren zoals de condor, kolibrie, alpaca, lama en het paard. Daarnaast zijn er bloemachtige figuren, deze verbeelden niet alleen de bloemen maar ook de sterren of de akkers waarbij ieder bloemblad staat voor één van de verbouwde gewassen. Ook de afdruk van een poema- of lamapoot komt voor en geometrische figuren zoals zigzagfiguren die een slang of rivier verbeelden. Een ruitvorm stelt een bergmeer of een dierenoog voor. Een ding hebben al deze figuren gemeen: ze roepen voor de hooglandindiaan het beeld op van de hoge bergen, de valleien, de uitgestrekte hoogvlakte, de rivieren, de bergmeren, de akkers of de drassige weidevelden met de kudden lama's en alpaca's, kortom zijn natuurlijke leefomgeving.

Weefvaardigheden

De hooglandindianen beoordelen tot op heden de vrouwelijke kwaliteiten aan de hand van haar weefvaardigheden. Naast het huishouden dat voornamelijk bestaat uit koken, is het vervaardigen van de traditionele kleding één van de belangrijkste taken van een vrouw. Er wordt dan ook met veel liefde en geduld aan gewerkt. Elk jaar maakt de vrouw voor ieder gezinslid een nieuwe set. Voor haar man en zonen weeft ze een poncho en voor zichzelf en haar dochters een omslagdoek en rokband. Het weefwerk uit deze regio is zo complex dat het vele jaren kost om de verfijnde en gedetailleerde patronen in de vingers te krijgen.

De felgekleurde traditionele kleding van de hooglandindianen steekt sterk af tegen het kale berglandschap. Vooral jongeren

Kinderen in Patacancha.

Marktdag in Lares.

Poncho in omgeving van Huacahuasi.

die nog geen partner en/of gezin hebben gaan kleurrijk en uitbundig gekleed. De ouderen dragen veel soberder kleuren.

De vrouwen dragen een rok, 'pollera', gemaakt van 'bayeta', een handgeweven stof van schapenwol. Deze wordt versierd met een geweven rokband, 'golon', in vrolijke kleuren. De geometrische patronen zijn geïnspireerd op de landbouwtrassen in het hooggebergte. In Lares is de band breed, soms zo breed dat er maar weinig meer zichtbaar is van de zwarte bayeta. De kleuren rood en oranje overheersen. In Pisac is de band veel smaller en heel divers van kleur, de zwarte bayeta is er rijk versierd met geborduurde patronen. In Ausangate en Chinchero is de band smal en rustig van kleur.

Veel onderrokken

Hoog in het Andesgebergte dragen de vrouwen meerdere onderrokken, soms wel zeven tegen de kou. Ze zijn van katoen met een kanten rand maar er zijn ook gebreide onderrokken te koop op de lokale markt. Daaroverheen worden minstens twee polleras gedragen. Op feestdagen dragen de vrouwen tot wel vijftien rokken over elkaar! Terwijl ze lopen dansen de rokken sierlijk om hun benen.

Daarnaast dragen ze fel gekleurde acryltruinen en een vest in een andere felle kleur, vaak meerdere over elkaar. Daar overheen komt een prachtig geweven omslagdoek, 'lliclla', die multifunctioneel is. De omslagdoek wordt gebruikt als versiering, jas, deken en rugzak. Op de markt wordt er koopwaar op aangeboden en de kinderen worden er in gedragen. Soms worden er meerdere doeken over elkaar gedragen, een

voor het kind en een voor de spullen. De doek wordt aan de voorkant vastgezet met een stevige knoop of speld. Voor het vervoer van spullen in de bus worden de vier punten van de doek vastgeknoopt tot een compacte bundel.

Versierde hoedjes

Op het hoofd dragen de vrouwen een hoedje. In Lares maar ook in Chinchero dragen de vrouwen een 'montera' gemaakt van een stevige grassoort. In het bergdorp Huacahuasi wordt deze vaak uitbundig versierd met fel gekleurde bloemen en veiligheidsspelden. De brede band die zorgt dat de hoed op het hoofd blijft staan is goed zichtbaar en wordt rijkelijk versierd met kleurrijke glaskraaltjes. In Pisac dragen de vrouwen een platte hoed, 'lapha', met een rand van bayeta in een felle kleur zoals geel, oranje of rood. Door de overhangende flap stof die het zicht onttrekt aan de band, is deze veel eenvoudiger. De smal geweven band wordt vaak versierd met witte glaskraaltjes. Soms wordt dit type hoedje gedragen met meerdere geweven banden. Aan hun voeten dragen de hooglandindianen sandalen gemaakt van gerecyclede autobanden, 'ajotas', goedkoop en heel duurzaam.

Chullomuts

De mannen dragen steeds vaker een mix van moderne, westerse en traditionele kleding. Vooral trainingsbroeken en voetbalshirts zijn populair. Oudere mannen dragen nog altijd een broek van handgeweven bayeta in de natuurlijke schapenwolleur, crème-wit. Opvallend aan de mannenkleding is de handgeweven poncho en de gebreide 'chullomuts'. Over de chullomuts dragen ze een vilten hoed, 'sombbrero'. In Lares is dit een hard bolhoedje dat door de eigenaar zelf versierd wordt met gekleurde linten. Net als het hoedje bij de vrouwen verschilt het model chullomuts sterk per regio. In Lares heeft de muts vanaf de oorkleppen twee geweven banden die net onder de kin met een steekje zijn vastgezet, deze banden zijn versierd met glaskraaltjes, in Pisac is de chullomuts versierd met knoopjes, in Ausangate met witte glaskraaltjes en enorme pomponnen en in Chinchero is de jaarlijkse landbouwkaler in de patronen verwerkt.

Over de gebreide en gehaakte kindermutsjes leest u meer in HZG nr. 177.

Meer informatie

Lisette Verkerk in Peru. www.lisetteverkerk.nl